

CZU: 373.41:159.923.2(569.4)

VALORIFICAREA MODELULUI DE TRANZIȚIE DE LA TREAPTA PRIMARĂ LA TREAPTA SECUNDARĂ ÎN ȘCOALA DIN ISRAEL

Raed JARAMNA

Universitatea de Stat din Tiraspol

Tranziția de la școala primară la școala secundară este caracterizată de mulți cercetători ca fiind un fenomen care afectează comportamentul și sentimentele elevilor. În Israel, tranziția de la treapta primară la cea gimnazială coincide cu una dintre cele mai critice perioade de dezvoltare a personalității umane – preadolescența, caracterizată prin multiple transformări la nivel psihic și fiziologic. Aceasta etapă presupune schimbări sexuale și fiziologice, modificări cognitive, schimbări sociale care includ consolidarea sentimentului de apartenență la un grup de colegi, schimbări emoționale care afectează ajustarea emoțională și starea de spirit, dezvoltarea independenței și formarea identității personale. *Modelul pedagogic de management al tranziției de la treapta primară la treapta secundară* are scopul de a facilita procesul în sine. El presupune dezvoltarea unui program educațional integrat pentru o adaptare facilă la ciclul gimnazial. Valorificarea modelului în cadrul experimentului a demonstrat că programul de tranziție oferă sprijin la nivelul resurselor cognitive și al celor afectiv-voliționale pentru a menține traseul performanțelor școlare exprimate în rezultate școlare înalte, motivație pentru învățare, anxietate școlară scăzută, precum și comportament școlar adecvat.

Cuvinte-cheie: *model pedagogic, tranziție, elevi, preadolescență, anxietate, comportament, motivație, reușită școlară, program de tranziție.*

CAPITALIZATION OF THE TECHNOLOGICAL MODEL OF TRANSITION FROM PRIMARY TO JUNIOR HIGH SCHOOL IN ISRAEL

Transition from primary to secondary school is seen by many researchers as a phenomenon affecting adolescents' behavior and feelings: sexual and physiological changes, cognitive changes, social changes that include strengthening the sense of belonging to a group of peers; emotional changes affecting emotional adjustment and mood swing; independence development and personal identity formation. In Israel, transition takes place in one of the most difficult age in the life of a pupil – preadolescence, which is characterized by a multitude of mental turmoil, and various internal stresses. Non effective transitions between the educational frameworks might be difficult for pupils and harm the educational sequence and even cause a dropping-out of pupils from orderly studies. In this context, the pedagogical model of transition from primary to secondary school aims to facilitate the process itself. It involves the development of an integrated educational program that proved to be of great importance for reinforcing the relations and contacts of the educational system in order to be relevant and suitable for the development of pupils and their needs. Exploiting the model in the experiment has demonstrated that the transition program provides support for cognitive and affective resources to maintain the performance of high school outcomes, motivation for learning, low school anxiety, and appropriate school behavior.

Keywords: *pedagogical model, transition, pupils, pre-adolescence, anxiety, behavior, motivation, learning achievement, transition program.*

Introducere

Tranziția reprezintă o provocare pedagogică majoră, în măsura în care dificultățile pe care le implică se manifestă la intrarea în fiecare dintre nivelurile de învățământ [1, p.580, 601]. Soluția propusă este integrarea unor trepte în cadrul fiecărui nivel de învățământ. S.Cristea propune următoarele trepte: (1) *adaptarea la noul nivel de învățământ*; (2) *dezvoltarea în interiorul nivelului*; (3) *orientarea la sfârșitul fiecăruia dintre niveluri* [2]. Astfel, din perspectiva acestei paradigme, tranziția de la treapta primară la treapta secundară ar trebui să înceapă cu *etapa de orientare* la final de nivel primar și să continue cu *adaptarea la noul nivel de învățământ* și cu *dezvoltarea în interiorul nivelului*. Cercetătorii Dockett și Perry menționează că *orientarea* are un accent procedural, deoarece pe durata ei elevii și părinții se familiarizează cu noul mediu școlar, se întâlnesc cu personalul școlii, iau cunoștință de aspectele programului școlar etc. [3, p.169]. Deși aceste activități contribuie la adaptarea elevilor la noul mediu educațional în timpul tranziției de la o treaptă școlară la alta, totuși trebuie să se țină cont de faptul că pe durata tranziției elevii au diverse necesități, iar sistemul educațional trebuie să fie în măsură să răspundă acestora în mod individual.

Modelul pedagogic de management al tranziției de la treapta primară la treapta secundară are scopul de a facilita procesul în sine. El presupune dezvoltarea unui program educațional integrat pentru o adaptare facilă la ciclul gimnazial; abordarea participativă, informativă și de consiliere destinată părinților elevilor în măsură să favorizeze dezvoltarea unei mentalități pro-educație și parteneriate sustenabile dintre școală-părinți-comunitate; profesionalizarea personalului didactic care va participa la implementarea programului de management al tranziției; elaborarea de metodologii, instrumente și proceduri adecvate nevoilor de tranziție de la treapta primară la cea gimnazială, în vederea diminuării discrepanțelor de abordare curriculară; elaborarea și implementarea programului de tranziție. Dat fiind specificul procesului de tranziție de la treapta primară la treapta secundară și de adaptare în noul context educațional, *principiile programului formativ* rezidă în: concentrarea asupra aspectului interacțional; crearea unui climat școlar stimulat; colaborarea intensă dintre școala primară și cea secundară.

Valorificarea modelului pedagogic de tranziție de la treapta primară la treapta secundară. În acest sens, este expus experimentul pedagogic organizat după modelul clasic în trei etape: etapa de constatare, etapa de formare și etapa de control. Experimentul pedagogic a fost organizat pornind de la următoarele premise: *performanța școlară se referă la gradul de eficiență ce rezultă din mobilizarea resurselor cognitive și afectiv-voliționale ale elevului în situația confruntării cu o anumită sarcină de lucru*" [4]; *tranziția școlară înseamnă schimbare, iar schimbarea, prin definiție, afectează conceptul elevului despre lume sub aspect comportamental, emoțional și cognitiv, în majoritatea cazurilor generând frică și anxietate.*

Eșantionul cercetării a cuprins 108 elevi (cl. a VI-a) din două școli primare din nordul Israelului.

Ipoteza cercetării este că programele de tranziție de la treapta primară la treapta secundară au un impact semnificativ asupra performanțelor școlare ale elevilor, reduc anxietatea elevilor aflați în proces de tranziție, ameliorează comportamentul lor, în general, și în cadrul școlii, în particular, intensifică motivația pentru învățare și, ca rezultat, contribuie la îmbunătățirea rezultatelor școlare. Experimentul de constatare a urmărit următoarele obiective:

(O1) Dat fiind faptul că rezultatele școlare ale elevilor reprezintă indicatorul de bază al calității tranziției de la treapta primară la treapta secundară, **obiectivul** primar al **experimentului de constatare** a fost **evaluarea rezultatelor școlare ale elevilor la etapa pre-tranziție**. În acest context, pentru a conferi obiectivitate cercetării, au fost utilizate rezultatele elevilor la testele de evaluare națională Meizav.

Tabelul 1

Media și devierea standard ale rezultatelor elevilor clasei a 6-a la testele de evaluare națională Meizav

Discipline școlare evaluate	Eșantion de control (EC)		Eșantion experimental (EE)	
	Medie	Deviere standard	Medie	Deviere standard
Matematica	521	87	545	118
Limba maternă	524	84	444	111
Limba engleză	536	80	496	106
Științe	532	77	506	101

Testele Meizav reflectă eficiența și indicii reușitei școlare, având ca obiectiv primar examinarea măsurii în care elevii claselor primare și ai celor secundare reușesc să însușească programul școlar la patru discipline de bază: matematica, limba maternă, limba engleză și științe. Conform rezultatelor reflectate în tabel, rezultatele elevilor clasei a VI-a din eșantionul de control nu prezintă un decalaj semnificativ între punctajul acumulat la disciplinele evaluate, diferența fiind de doar 15 puncte între media minimală (521) și media maximală (536). Eșantionul experimental, spre deosebire de cel de control, prezintă diferențe foarte mari între mediile disciplinelor de bază, punctajul minim fiind atestat la *Limba maternă*, iar cel maxim – la *Matematică*, cu o diferență de aproximativ 100 puncte între ele. În pofida acestui decalaj, rezultatele prezentate în tabel reflectă un nivel înalt al reușitei academice la etapa pre-tranziție în eșantionul de control și un nivel mediu în eșantionul experimental.

(O2) Pentru a măsura nivelul *motivației școlare la etapa pre-tranziție* a fost utilizat **Chestionarul de determinare a nivelului motivației pentru învățare elaborat de M.P. Ghinzburg**. Chestionarul cuprinde câteva enunțuri neterminate pentru care elevii trebuie să aleagă câte 3 variante de răspuns. Opțiunile propuse reflectă

diferite motive care determină motivația elevilor pentru învățare: externe, ludice, notarea, statutul în clasă, motive sociale, motive gnoseologice.

Tabelul 2

Diferențe statistice privind motivația pentru învățare la etapa de constatare

Opțiuni motivaționale	Eșantion de control	Eșantion experimental
Externe	13%	14%
Ludice	16 %	17%
Notele	20%	21%
Motive poziționale	15%	16%
Motive sociale	25%	22%
Motive gnoseologice	11%	10%

Enunțul *Încerc să învăț mai bine pentru ...* a fost completat preponderent cu opțiunile *...pentru a primi o notă bună, ...ca să mă iubească și să mă laude învățătoarea și părinții*. Deși sunt diferențe între cele două eșantioane, totuși aspectele dominante sunt aceleași, fapt ce reflectă particularitățile de vârstă și rolul motivației extrinseci în declanșarea procesului de învățare.

Enunțul *Nu pot învăța bine, deoarece...* a fost dezvoltat de majoritatea elevilor cu opțiunile *...am treburi mai interesante și ...nu mă pot impune să fac asta*, ambele din categoria motivelor poziționale, ceea ce vorbește despre specificul voinței elevilor la această vârstă, controlată încă de aspectul ludic.

În cazul enunțului privind notele predomină aspectul pozițional și cel social. *Când iau o notă bună, cel mai mult îmi place faptul că...* a fost continuat de majoritatea elevilor cu următoarele trei opțiuni: *... mama va fi mulțumită; învățătoarea va fi bucuroasă; tovarășii mei vor fi mulțumiți de mine*. Motivul cognitiv este încă puțin vizibil, dominante fiind cele sociale și poziționale. Elevii manifestă nevoia de recunoaștere și acceptare de către colegi, ceea ce le conferă un anumit statut în cadrul clasei și printre prieteni.

Această preocupare este reflectată și de următorul enunț: *Când iau o notă mică, cel mai mult nu-mi place faptul că...*, completat cel mai frecvent cu: *... voi fi considerat un elev rău; mama se va indispune; profesoara va fi nemulțumită*. Doar 11 elevi din 108 au ales opțiunea *...cunosc rău materialul de studiu*.

Rezultatele chestionarului reflectă intensitatea preocupărilor sociale ale elevilor, în special nevoia de recunoaștere și relaționare, care determină activitatea lor în perioada preadolescenței.

(O3) Pornind de la postulatul că orice schimbare generează un nivel înalt de anxietate, iar anxietatea reduce din eficacitatea oricărei activități, pentru a releva nivelul de anxietate școlară printre elevii claselor a VI-a, aflați în prag de tranziție școlară de la treapta primară la treapta secundară, ambelor eșantioane de elevi li s-a aplicat *Chestionarul de identificare a nivelului anxietății școlare (Fillips)*. În Tabelul 3 sunt expuse caracteristicile de conținut ale parametrilor anxietății evaluați. Prin aplicarea chestionarului s-a urmărit identificarea acelor aspecte școlare care generează anxietate și, respectiv, influențează calitatea tranziției de la treapta primară la treapta secundară. Chestionarul cuprinde 58 de întrebări, la care elevii au răspuns prin „Da” sau „Nu”.

Tabelul 3

Diferențe statistice privind anxietatea școlară

Parametrii anxietății	Experiment de constatare	
	Media (M)	
	Eșantion experimental	Eșantion de control
<i>Anxietate generală școlară</i>	3.608	3.119
<i>Stresul social</i>	4.891	3.942
<i>Frustrarea necesității în realizarea succeselor</i>	2.660	2.173
<i>Frica de automanifestare</i>	3.817	3.166
<i>Frica de verificarea temelor pentru acasă</i>	2.911	2.606
<i>Frica de a nu corespunde așteptărilor altora</i>	4.895	3.084
<i>Rezistență fiziologică scăzută la stres</i>	2.837	2.637
<i>Probleme și frici în relația cu profesorul</i>	5.64	4.087

Analizând datele prezentate în tabel, observăm că nivelul de anxietate școlară în ambele eșantioane de elevi este, în general, destul de înalt. Dintre cei opt parametri ai anxietății școlare, cinci (*Probleme și frici în relația cu profesorul, Frica de a nu corespunde așteptărilor altora, Frica de automanifestare, Stresul social, Anxietate generală școlară*) prezintă valori foarte înalte ale mediei în ambele eșantioane. Prin urmare, datele furnizate de *Chestionarul de identificare a nivelului anxietății școlare* reflectă necesitatea elaborării și implementării unui program de tranziție care ar răspunde necesităților elevilor, ar reduce din intensitatea problemelor legate de tranziția școlară și ar reduce anxietatea școlară în general.

(O4) Pentru a releva particularitățile de comportament ale elevilor aflați în proces de tranziție de la treapta primară la treapta secundară a fost aplicat *Chestionarul Eu și școala*, care a avut ca obiective: *evaluarea situațiilor de comportament în cadrul școlii; identificarea cauzelor generatoare de comportament deviant.*

Datele chestionarului indică violența verbală ca fiind cea mai frecventă formă de comportament deviant între elevi, doar un număr mic indicând violența fizică sau furtul. De asemenea, majoritatea cazurilor de comportament violent la care elevii au fost martori sau victime se referă la violența verbală.

Datele experimentului de constatare relevă faptul că la absolvirea treptei primare rezultatele școlare sunt la un nivel relativ înalt, dar sunt deja vizibile unele aspecte care le-ar putea influența negativ: motivația școlară a elevilor este determinată preponderent de factori externi. Doar la 11% (EC) și 10% (EE) din elevi predomină motivul gnoseologic, procentaj care s-ar putea diminua în contextul nivelului înalt de anxietate școlară generalizată, manifestată prin diverse frustrări, frică de relaționare cu profesorul, de verificare a temelor de acasă, de a nu corespunde așteptărilor profesorilor, colegilor etc. Prin urmare, se face necesară elaborarea unui program formativ focusat asupra acestor variabile, astfel ca manifestările pozitive să fie stimulate, iar cele negative – combătute și prevenite și, ca rezultat, *să se asigure calitatea performanțelor școlare, care însumează calitatea rezultatelor școlare, motivația pentru învățare, precum și aspectele afectiv-voliționale, în cercetarea noastră fiind reprezentate de anxietatea școlară și de comportamentul elevilor aflați în proces de tranziție la treapta secundară.*

În acest scop a fost elaborat *Programul metodologic de tranziție de la treapta primară la treapta secundară* inclus în *Modelul pedagogic de management al tranziției de la treapta primară la treapta secundară MTTPTS*. Programul a fost implementat prin incursiune în clasele din eșantionul experimental (50 de elevi) în traseul curricular și extracurricular, cu implicarea mai multor specialiști din cadrul școlii primare și al celei secundare, în parteneriat cu părinții și comunitatea locală, prin care s-a urmărit corelația finalităților de studiu cu activitățile educaționale, adaptate la particularitățile psihoemoționale și nevoile individuale ale elevilor. Traseul infuzional de susținere a tranziției de la treapta primară la treapta secundară a vizat introducerea activităților educative orientate spre soluționarea problemelor specifice tranziției de la treapta primară la treapta secundară relevate la etapa experimentului de constatare (motivația pentru învățare, comportamentul școlar, anxietatea școlară, rezultatele școlare).

Tabelul 4

Programul metodologic de tranziție de la treapta primară la treapta secundară

Varia-bile	Subiecte formative	Obiective	Responsabil	Subiecți vizați	Forma de organizare	Perioada
Anxietatea	1. Combaterea și prevenirea anxietății școlare a elevilor aflați în proces de tranziție la treapta secundară.	- Familiarizarea cu regulamentul școlii secundare; - Înțelegerea particularităților psihofiziologice și pedagogice ale elevilor aflați în proces de tranziție la treapta secundară. - Abordarea strategiilor și tehnicilor de combatere și prevenire a anxietății școlare: modelarea, tehnici cognitive-comportamentale etc.	Managerul școlii secundare, dirigintele, psihologul școlar, coordonatorul de program	Profesorii de la treapta secundară, părinții, elevii cl. a VII-a	Seminar, ședință cu părinții, atelier cu elevii.	Septembrie-octombrie

Motivația pentru învățare	2. Intensificarea motivației pentru învățare a elevilor preadolescenți aflați în proces de tranziție la treapta secundară.	- Interdependența dintre motivația învățării și reușita școlară; - Strategii și tehnici de motivare pentru învățare a elevilor preadolescenți.	Consilierul educațional, dirigintele, coordonatorul de program	Elevii, profesorii, părinții	Atelier, întâlniri cu persoane de succes din localitate, ședință cu părinții.	Noiembrie- decembrie
Comportamentul școlar	3. Combaterea comportamentului școlar deviant.	- Cauzele comportamentului școlar deviant; - Prevenirea și combaterea comportamentelor deviante printre elevii aflați în proces de tranziție la treapta secundară.	Psihologul școlar, dirigintele, consilierul educațional, polițistul din localitate, voluntary din Organizația de Tineret	Părinții, profesorii, elevii	Ședință cu părinții, seminar metodologic cu profesorii, atelier de lucru cu elevii și cu polițistul din localitate.	Februarie-martie
Rezultatele școlare	Stimularea curiozității epistemice	- Înțelegerea inteligențelor multiple; - Personalitatea creatoare	Dirigintele, psihologul școlar, coordonatorul de program	Profesorii, elevii		Aprilie

Obiectivele experimentului formativ au fost: *prevenirea și reducerea nivelului anxietății școlare la subiecții vizați; intensificarea motivației pentru învățare a elevilor aflați în proces de tranziție la treapta secundară prin antrenarea activă a profesorilor și părinților; combaterea și prevenirea comportamentelor deviante la elevii aflați în proces de tranziție la treapta secundară; stimularea curiozității epistemice și a creativității pentru intensificarea reușitei școlare.*

Experimentul de control. La sfârșitul clasei a VII-a, elevilor din ambele eșantioane le-au fost administrate aceleași probe experimentale ca la etapa de constatare. Prin urmare, scopul *experimentului de control* a fost validarea funcționalității programului formativ și a *Modelului pedagogic de management al tranziției de la treapta secundară la treapta secundară*, **obiectivele** fiind: *evaluarea comparativă a rezultatelor școlare ale elevilor din EE și EC; determinarea nivelului de motivație pentru învățare; stabilirea nivelului de anxietate a elevilor clasei a VII-a; relevarea particularităților de comportament al elevilor clasei a VII-a.*

(O1) Pentru a releva diferențele dintre rezultatele școlare ale elevilor din cele două eșantioane au fost comparate mediile anuale la disciplinele evaluate inițial: matematică, limba maternă, limba engleză și științe.

Tablul 5

Diferențe statistice ale rezultatelor școlare ale elevilor clasei a VII-a

Discipline școlare evaluate	Eșantion de control (EC)				Eșantion experimental (EE)			
	Medie		Devier standard		Medie		Devier standard	
	constatare	validare	constatare	validare	constatare	validare	constatare	validare
Matematica	521	512	87	100	545	549	118	100
Limba maternă	524	494	84	105	444	525	111	99
Limba engleză	536	525	80	112	496	547	106	97
Științe	532	459	77	106	506	534	101	95

Comparând rezultatele elevilor la testul Meizav, aplicat la treapta primară, și rezultatele școlare la sfârșitul clasei a VII-a treapta secundară, în eșantionul experimental se constată creșterea mediei la toate disciplinele evaluate. Cea mai semnificativă diferență este la disciplina *Limba maternă*, unde se remarcă o creștere de 81 puncte în comparație cu treapta primară, și de 29 puncte în raport cu eșantionul de control. O îmbunătățire

semnificativă se observă și la disciplinele *Limba engleză* și *Științe*, fapt ce se datorează sensibilizării elevilor pe parcursul experimentului de formare privind motivația pentru învățare, curiozitatea epistemică, creativitatea.

(O2) Pentru a măsura nivelul *motivației școlare la etapa pre-tranziție*, a fost utilizat același *Chestionar de determinare a nivelului motivației pentru învățare elaborat de M.P. Ghinzburg*.

Tabelul 6

Diferențe statistice privind motivația pentru învățare la etapa de validare

Opțiuni motivaționale	Eșantion de control		Eșantion experimental	
	constatare	validare	constatare	validare
Externe	13%	18%	14%	16%
Ludice	16 %	18%	17%	10%
Notele	20%	17%	21%	22%
Motive poziționale	15%	15%	16%	17%
Motive sociale	25%	22%	22%	20%
Motive gnoseologice	11%	10%	10%	15%

Dat fiind faptul că motivația pentru învățare se dezvoltă în timp, efectele experimentului formativ asupra ei sunt ușor vizibile. Analizând datele prezentate în Tabelul 6, observăm mici diferențe la nivelul opțiunilor motivaționale de învățare. În eșantionul de control predomină opțiunile motivaționale externe și ludice. 18% elevi din EC învață pentru a fi respectați și laudați de colegi, pentru a li se cumpăra haine frumoase sau pentru a nu fi pedepsiți. În eșantionul de control se observă o tendință de creștere a opțiunilor gnosiologice și poziționale. Astfel, 15% (în creștere cu 5% față de etapa control și cu 5% față de EC) din elevii eșantionului experimental învață pentru ca să știe și să poată mai multe, să cunoască mai bine materialul sau pentru a fi de folos oamenilor, alți 22% învață pentru a primi o notă bună, pentru a nu influența negativ rezultatele întregii clase, iar la 10% din elevii EE încă predomină motivația ludică, aceștia menționând că au alte lucruri mai interesante decât învățarea sau că nu doresc să învețe. La această etapă de vârstă elevii sunt în plin proces de maturare psihofiziologică și unii elevi nu înțeleg încă valoarea învățării pe termen lung, dar situația poate evolua în timp.

(O3) O altă situație prezintă rezultatele *Chestionarului de identificare a nivelului anxietății școlare (Fillips)*. Cei opt parametri ai anxietății școlare a elevilor din EE încă prezintă valori înalte, dar se observă deja schimbări evidente la majoritatea dintre ei, cele mai evidente fiind la *anxietatea școlară generală*, *stresul social* și la *frica de automanifestare*, valorile acestora fiind cele mai înalte la ambele etape experimentale, dar și cu cel mai intens ritm de ameliorare. O situație opusă reflectă rezultatele testului EC. Singurii parametri cu evoluție pozitivă sunt *Frica de automanifestare*, ce se explică prin dorința intensă de automanifestare specifică preadolescenței, și *Probleme și frici în relația cu profesorul* – rezultatul activității educative a dirigintelui. Ceilalți parametri, însă, denotă o evoluție negativă. Temele pentru acasă, numărul mare de discipline școlare, dar și așteptările înalte ale părinților și profesorilor mențin frustrările legate de școală.

(O4) În scopul relevării impactului programului formativ asupra comportamentului școlar al elevilor din EE pre- și postexperimental, precum și în raport cu elevii din EC, elevilor li s-a dat același chestionar ca la etapa de constatare. Datele chestionarului la etapa postformare indică ameliorare și la nivelul comportamentului școlar în general. Limbajul indecent continuă să fie considerat de elevi cea mai frecventă formă de comportament deviant. În EE este în creștere numărul elevilor care consideră micșorarea notei la purtare (de la 18 la 32) ca măsură de reducere a comportamentului deviant, în timp ce elevii din EC nu văd aceasta ca fiind o soluție. Elevii din EE preferă să nu răspundă la provocări, încearcă să aplaneze conflictul sau să anunțe direcția școlii. Elevii din EC sunt mai categorici în opțiuni, aceștia preferă să răspundă la agresivitate cu agresivitate, să ceară ajutorul colegilor sau să anunțe poliția. În linii mari, intervențiile educative asupra comportamentului elevilor solicită un timp mai îndelungat, dat fiind multitudinea factorilor cu impact asupra acestei variabile și intervențiile multilaterale care se fac necesare. Dat fiind faptul că în cercetarea de față comportamentul școlar este vizat doar în corelație cu rezultatele școlare, putem conchide că intervenția formativă a avut o influență pozitivă și asupra comportamentului elevilor din EE, dovadă fiind valorile pozitive ale celorlalte variabile.

Rezultatele experimentului de control confirmă faptul că performanțele școlare intră în declin în clasele unde nu se implementează programe de tranziție. Iar programele de tranziție trebuie să ofere sprijin la nivelul resurselor cognitive și al celor afectiv-voliționale pentru a menține traseul performanțelor școlare exprimate în rezultate școlare înalte, motivație pentru învățare, anxietate școlară scăzută, precum și comportament școlar adecvat.

În **concluzie**: rezultatele comparate ale subiecților eșantioanelor experimentale și de control reflectă eficacitatea *programului formativ de tranziție de la treapta primară la treapta secundară* și confirmă *ipoteza cercetării*, potrivit căreia implementarea programelor pedagogice de tranziție de la treapta primară la treapta secundară contribuie la îmbunătățirea performanțelor școlare și la adaptarea elevilor la mediul educațional gimnazial.

Referințe:

1. CHEN, W.B., GREGORY, A. Parental involvement as a protective factor during the transition to high school. In: *The Journal of Educational Research*, 2010, no.1003, p.53-62.
2. CRISTEA, S. *Dicționar enciclopedic de pedagogie*. Vol.1. București: Didactica Publishing House, 2015. 831 p.
3. NEGOVAN, V. *Introducere în psihologia educației*. București: Editura Universitară, 2000. 240 p.
4. CHEN, W.B., GREGORY, A. *Op.cit.*

Date despre autor:

Raed JARAMNA, Israel, doctorand, Școala doctorală de la Universitatea de Stat din Tiraspol.

E-mail: raedjra@gmail.com

Prezentat la 07.02.2019